









բար ճեճեղաւ կեանքն: Զոն ուրիշ նաւաւորներ գտնուելով, իրենց արհեստակցին օգնութեան կը հասնին, բայց անդին ուրիշ եւրոպացիներ վրայ գալով՝ կռիւը կը դադարեցնեն:

Պարսից վեհապառ Շահը մօտէրջս խանութեան աստիճանն և անոր շքանշանը շնորհեց վեհապառն ասպետ Վաւթեան Օմիւռնացի Զահանէս աղային, ի վարձատրութիւն անոր երկար հաւատարմի ծառայութեանցը, զորս զանազան առթիւ ըրած է Պարսից տէրութեանը:

Երբայ:

Սարախները խուռն բաղնաթիւ իրարի վրայ յարձակեցան, և փողոցները երեքշաբթի օրը այս թեւաւոր միմաներով լեցան եփն և անհանգիստ կ'ընէին անցաւորները:

Նոյն:

Օմիւռնիայ և Սամահ շքանշանները ծովէն և ջամաթէն կողմանով և յարկաւորող անուանի դաժմամբ լաւ նի աւտակապեալ ձեռք ձգեալ մը տօք՝ Սամահները Օմիւռնիայ կուտակալ վեհապառն Վեհապառն հրամար նաւը իրենց մէջէն 20 կործմարք երկու նաւակի մէջ դրած ծառայող հանեցին, որոնք գիշեր ցորեկ անդին տագին կը պոլաւին:

Այս օրերս անդրկողմի փոքրիկ շոգեհաւ մին ալ Կոստանդնուպօլսոյ և Նիկիոյ մէջ՝ անդը շաբաթական երթեւեկութիւն հաստատուեց. որն որ շաբաթաբար օրերը կուգայ և հինգշաբթի օրերը կը վերադառնայ. վասն որոյ այսուհետեւ ծանոթացնողները շաբաթը երկու անգամ նաւահան գիտատ շոգեհաւ կրնան դառնալ: Սուրայն արդէն այս երկու շոգեհաւներու մէջ անցը հափառ տուրութիւն ծագելով, անոնք բանտը միւսին երթեւեկութիւնը դադարեցուցեալ գիտատութեամբ սկսաւ հինգ զուգուշ փորձով ծանոթացնողը կրել, որ յառաջ քան զուգուշ էր: Թե որ այս հափառ տուրութիւնը երկու անգամ լըլայ, ծանոթացնողներուն բաւական չափ պիտի ըլլայ:

Հայրենասէր:

Պրուսացի հետեւեալը կը գրեն յունիս 3 թուականով:

« Բանի մը օրէ ի վեր մետաքսի հունձքը սկսաւ խոզակներուն հօխան 16 զուգուշէն մինչեւ 18 զուգուշ կը ծախուի: Սուրանիայի և շրջակայ գիւղերից ընտիր տեսակէ խոզակներուն հօխան մինչեւ 20% զուգուշ ծախուեցաւ: »

Այս գիտերը կանխաւոր չեն կրնար համարուիլ, բայց որովհետեւ հիմա եղած մետաքսի առուստը այս տարուան հունձքին տրակութիւնը հասն կրնար և գուրտը հօխան քանի զուգուշ ընտիր փորձով իմանալու նոյա տակաւ է, ուստի քանի մը զուգուշ աւելին չի նայուիր: Այսու ամենայնիւ, մետաքսի վաճառականները գիններուն բարձրութիւնը տեսնելով, առանց պիտեան դնել փոփոխական ըլլալը մտածելու, սկսան մետաքս ժողովել:

Հունձքը տակաւին ամեն տեղ ընկած չէ, և որչափ որ զանազան ապրիլ կարիւսներէն պահպանելու համար մեծ ջանք եղաւ, ալ նե՛ր ընդհանրապէս կը կարծուի որ անցած տարուան նիւ չափ առատ չի պիտի ըլլայ: Այսու ամենայնիւ դեռ ձիւզ չի կրնար հաշուել, թէ անցած տարուանին կէսին թէ երկու երրորդին չափ պիտի ըլլայ նոր տարուայ հունձքը: »

Այսինքն գաւառը Իօնիոյ ըստուած գիւղաքաղաքին մէջ մայիս 21 ին հրդեհ պատահելով, բոլոր շուկան այրեւ է, որ 450 խանութէ կը բաղկանար: Իրոնցմէ զատ 3 միլիթ, 4 իլեւան (խան), 6 գլորայ, 2 գինեւան և 15 ալ առաջկայ առն այրեւ է:

Կեսարիայէն կը գրեն, թէ անցեալները կարնայ (Երզրում) կողմերէն եղներու հօտ մը եկեր է, որոնք տաւրափօնիկ հիւանդութիւն մը հետեւնին բերելով՝ առջի բերանը Կեսարիայ քանի մը գիւղերուն կենդանեացը մէջ ջարդ ձգեւ է: Բայց ետքը իրենց պիտը մարդոց ալ հաջորդելով, անգլուշն գիւղացիք սպաճիներէն 28 կին 19 պար և 19 աղայ մեռեր են:

Լաթիօն:

Երբորական հեռագիրներուն մեծամեծ օգուտներէն մէկն ալ գողերը բռնելու միջոց մը ըլլալին է: Երբեքները Վաղարշ Պօսա քաղաքին մէջ 4,000 ֆրանքի գործութիւն մը պատահեւ էր, իմացուեցաւ, որ գողերը Վանթ քաղաքը երթալու համար ձաճ բայ ելեր էին: Երբորական հեռագիրը անոնց փոխօք ըստ սուսա Փաւրիկ, Փարիզէն ալ նոյն ձաճով Վանթ ինքն օրուելով, գողերը հաճախեալուն պէս բռնուեցան:

Բանի մը օր առաջ ալ Բալիֆօր նիայէն վաճառականի նաւ մը հասաւ Վաղարշ Հալա նաւահանգիստը: Այս նաւուն մէջ երեք Փարիզի արհեստաւորներ կային, որոնք Բալիֆօրիայի մէջ աշխատելով, բաւական ոսկի դիւր հայրենիքին կը գաւառային իրենց աշխատութեան պատուը վայելելու համար:

Իսնոյմէ մէկը՝ Հալա ի մէջիւր միւս երկու ընկերները գինովեցնելով կը կուգային: Եւ անմիջապէս շոգեհաւով Փարիզ կերթայ: Բայց ինչո՞ք երբորական հեռագիրը իր հաշիւին մէջ չէր անցուցեր, որովհետեւ հասարակաց ապահովութեան այս զորմանակը գործակալին շնորհիւր՝ Փարիզ հանելուն պէս բռնուեցաւ:

Երբորական փորձը է: Թուրքի Սալիէլ լաւերը հետեւեալ հետաքրքրական երեւոյթը կը պատմէ:

Առ մէկ կէս ֆրանքից մը, և ուրիշ (տիւղ) կամ թղթամած սրտի մը փայ բոլորական և պարզուր: մէկ կամ երկու վայրէջքէն ետեւ դրաւ մը պատին կը փակէ կը մնայ: Ետքը ձախ կամ ալ ձեռքը գրամին բոլորովը պարզուր մէկ մասնաշափ հեռաւորութիւն, ոչ գրամին և ոչ պատին դպչելով, գրամը կ'սկսի ուղղակի դառնալու: Արեւմտեան թէ որ դրամին հրամայեալ, որ անշարժ պատին փակած կենայ կը կենայ, և թէ որ հրամայեալ որ ինչոյ, երբորական հեռագիրը կը բաշտի, և գրամը վար կ'ընայ: Երբեքները փորձով ստուգելէ հետոքքերը անձանց ու շողրութիւնը կը յանձնեն:

Արեւմտեան թէ որ դրամին փակած կենայ կը կենայ, և թէ որ հրամայեալ որ ինչոյ, երբեքները փորձով ստուգելէ հետոքքերը անձանց ու շողրութիւնը կը յանձնեն:

Այս ահագին երկաթեղին Սիւրի սիւրի գետին եղբերէն մինչեւ խորաւորական ոսկրանոսին եղբերը պիտի հասնին: Երկու թիւը 10 տարուան մէջ պիտի ընկնայ: Օրինքը մէկ հազարս մէթրին 160,000 ֆրանք կամ 480 փարսանին 310 միլիոն ֆրանք կը հաշուեն:

Երբեքները լրացնելու մէջ հրատարակուած վիճակագրութեանն ըստ նայելով տակէ տար տարի առաջ Սիւրիայէն նահանգաց բնակիչներուն թիւը 7,263,899 է եղեր, բայց անցեալ տարի 26,351,207 ի եղեր է:

Նոյն կողմէն (Խաղաղական ուղիւնոսի մէջ) քովերը մարտի վերջերը ահագին ծովը շարժ մը պատահելով, չորս հինգ անգամ ջուրը եկեր կըլնէ կոխեր և 2000 ի չափ մարդ խեղդուեր են:

Փարիզի մէջ 1855 ին ըլլալէ համաշխարհական միջերազրայր ապրանք իրկելու համար, Եւրոպայի ամեն տեւրութեաններուն մէջ մեծ պատրաստ

տութիւններ կ'ըլլան:

Հէյլըր անուն անգլիացի աղանաւան մը 1833 ին 12,000 լիւրա ըսթէրին փոխ տուեր էր Պէրրարի առնալով Բորգուէզի վաճառականի մը: Բորգուէզի Տօն Ինտրօ թագաւորին կաւալորութիւնը այս գումարը գրաւած ըլլալով, Հէյլըր 1851 ին լիւրայի գաւառական ատեաններէն ինչքեր էր, որ Բորգուէզի պիտեան թագաւորին լիւրայի մէջ ունեցած առնելները գրաւուի և իր 12,000 լիւրա սթէրինը շահով մէկ տեղ իրեն վճարուի: Դատարանները մտածելով, որ թագաւոր մը այս կերպով գաւառականի տակ չի կրնար ձգուիլ, Հէյլըր մեղադրեալ ինչքերը մերժեւ էին: Հէյլըր այս կողմէն յոյսը կորցնելով, հիմա վերածին սօք երեք կը պահանջէր Պէրրարի վաճառականին լիւրայի յի սեղանաւորներուն ըստ ունեցած գումարները գրաւուի ու իր առնելները տրուի: Այս դորձին ընտելութիւն լիւրայի քաղաքականին յանձնուեցաւ:

Երբեքները իր խօսքին նայելով, 1851 ին Վեմին Բրիտանիայ վաճառականութեւ համար գործածուած առաջաւորանութեան թիւը 17,664 ի հասեր է, որոնք 131,270 նաւատի ունին: Երբեք 1852 ին նաւատի թիւը եղեր է 17,270, որոնք 146,286 նաւատի ունին եղեր: Դաւր շոգեհաւներուն է: Եւ անց թիւը 1851 ին 520 եղեր է առանց հաշուելու գետներուն մէջ բանդները, և 10,660 նաւատի ունին եղեր: 1852 ին շոգեհաւներուն թիւն եղեր է 549 և նաւատիներուն 13,277:

Այս օրուան եկած Վաղարշական շոգեհաւը ըստ բերան, որ Վաղարշ մէջ մետաքսի գինը բաւական իլեր է: Եւ որովհետեւ ան է՝ որ ամեն տարի առ ամեններս առաքանքին գինը կ'իլ նայ՝ նոր մետաքսը երբեք վրայ ըլլալուն համար:

ՏԵՏԵՍԿԻՆ

ՍԿԵՐՈՒՄԻ ՍԵՂԱՆԱՒՈՐՈՒԹԵԱՆ

ՀԱՏՈՒԱԾ Ա.

Երթալիս ինչ:

1. Սեղանաւորութեան առաքանքի ծագումը և շարժանքը: 2. Սեղանաւորութեան բաւականութիւնը: 3. Երթալիս ինչը չափ կարգ և չափ պէտք է: 4. Երթալիս ինչը գործը: 5. Տաճարական սեղանաւորութեան գործը: 6. Երթալիս ինչը ընդհանուր և մասնաւոր օգուտները: 7. Սեղանաւորութեանը առանձին խորհրդի քննարկը: 8. Երթալիս ինչը ընդհանուր և մասնաւոր օգուտները: 9. Երթալիս ինչը ընդհանուր և մասնաւոր օգուտները: 10. Երթալիս ինչը ընդհանուր և մասնաւոր օգուտները: 11. Երթալիս ինչը ընդհանուր և մասնաւոր օգուտները: 12. Երթալիս ինչը ընդհանուր և մասնաւոր օգուտները: 13. Երթալիս ինչը ընդհանուր և մասնաւոր օգուտները: 14. Երթալիս ինչը ընդհանուր և մասնաւոր օգուտները: 15. Երթալիս ինչը ընդհանուր և մասնաւոր օգուտները: 16. Երթալիս ինչը ընդհանուր և մասնաւոր օգուտները: 17. Երթալիս ինչը ընդհանուր և մասնաւոր օգուտները: 18. Երթալիս ինչը ընդհանուր և մասնաւոր օգուտները: 19. Երթալիս ինչը ընդհանուր և մասնաւոր օգուտները: 20. Երթալիս ինչը ընդհանուր և մասնաւոր օգուտները: 21. Երթալիս ինչը ընդհանուր և մասնաւոր օգուտները: 22. Երթալիս ինչը ընդհանուր և մասնաւոր օգուտները: 23. Երթալիս ինչը ընդհանուր և մասնաւոր օգուտները: 24. Երթալիս ինչը ընդհանուր և մասնաւոր օգուտները: 25. Երթալիս ինչը ընդհանուր և մասնաւոր օգուտները: 26. Երթալիս ինչը ընդհանուր և մասնաւոր օգուտները: 27. Երթալիս ինչը ընդհանուր և մասնաւոր օգուտները: 28. Երթալիս ինչը ընդհանուր և մասնաւոր օգուտները: 29. Երթալիս ինչը ընդհանուր և մասնաւոր օգուտները: 30. Երթալիս ինչը ընդհանուր և մասնաւոր օգուտները: 31. Երթալիս ինչը ընդհանուր և մասնաւոր օգուտները: 32. Երթալիս ինչը ընդհանուր և մասնաւոր օգուտները: 33. Երթալիս ինչը ընդհանուր և մասնաւոր օգուտները: 34. Երթալիս ինչը ընդհանուր և մասնաւոր օգուտները: 35. Երթալիս ինչը ընդհանուր և մասնաւոր օգուտները: 36. Երթալիս ինչը ընդհանուր և մասնաւոր օգուտները: 37. Երթալիս ինչը ընդհանուր և մասնաւոր օգուտները: 38. Երթալիս ինչը ընդհանուր և մասնաւոր օգուտները: 39. Երթալիս ինչը ընդհանուր և մասնաւոր օգուտները: 40. Երթալիս ինչը ընդհանուր և մասնաւոր օգուտները: 41. Երթալիս ինչը ընդհանուր և մասնաւոր օգուտները: 42. Երթալիս ինչը ընդհանուր և մասնաւոր օգուտները: 43. Երթալիս ինչը ընդհանուր և մասնաւոր օգուտները: 44. Երթալիս ինչը ընդհանուր և մասնաւոր օգուտները: 45. Երթալիս ինչը ընդհանուր և մասնաւոր օգուտները: 46. Երթալիս ինչը ընդհանուր և մասնաւոր օգուտները: 47. Երթալիս ինչը ընդհանուր և մասնաւոր օգուտները: 48. Երթալիս ինչը ընդհանուր և մասնաւոր օգուտները: 49. Երթալիս ինչը ընդհանուր և մասնաւոր օգուտները: 50. Երթալիս ինչը ընդհանուր և մասնաւոր օգուտները: 51. Երթալիս ինչը ընդհանուր և մասնաւոր օգուտները: 52. Երթալիս ինչը ընդհանուր և մասնաւոր օգուտները: 53. Երթալիս ինչը ընդհանուր և մասնաւոր օգուտները: 54. Երթալիս ինչը ընդհանուր և մասնաւոր օգուտները: 55. Երթալիս ինչը ընդհանուր և մասնաւոր օգուտները: 56. Երթալիս ինչը ընդհանուր և մասնաւոր օգուտները: 57. Երթալիս ինչը ընդհանուր և մասնաւոր օգուտները: 58. Երթալիս ինչը ընդհանուր և մասնաւոր օգուտները: 59. Երթալիս ինչը ընդհանուր և մասնաւոր օգուտները: 60. Երթալիս ինչը ընդհանուր և մասնաւոր օգուտները: 61. Երթալիս ինչը ընդհանուր և մասնաւոր օգուտները: 62. Երթալիս ինչը ընդհանուր և մասնաւոր օգուտները: 63. Երթալիս ինչը ընդհանուր և մասնաւոր օգուտները: 64. Երթալիս ինչը ընդհանուր և մասնաւոր օգուտները: 65. Երթալիս ինչը ընդհանուր և մասնաւոր օգուտները: 66. Երթալիս ինչը ընդհանուր և մասնաւոր օգուտները: 67. Երթալիս ինչը ընդհանուր և մասնաւոր օգուտները: 68. Երթալիս ինչը ընդհանուր և մասնաւոր օգուտները: 69. Երթալիս ինչը ընդհանուր և մասնաւոր օգուտները: 70. Երթալիս ինչը ընդհանուր և մասնաւոր օգուտները: 71. Երթալիս ինչը ընդհանուր և մասնաւոր օգուտները: 72. Երթալիս ինչը ընդհանուր և մասնաւոր օգուտները: 73. Երթալիս ինչը ընդհանուր և մասնաւոր օգուտները: 74. Երթալիս ինչը ընդհանուր և մասնաւոր օգուտները: 75. Երթալիս ինչը ընդհանուր և մասնաւոր օգուտները: 76. Երթալիս ինչը ընդհանուր և մասնաւոր օգուտները: 77. Երթալիս ինչը ընդհանուր և մասնաւոր օգուտները: 78. Երթալիս ինչը ընդհանուր և մասնաւոր օգուտները: 79. Երթալիս ինչը ընդհանուր և մասնաւոր օգուտները: 80. Երթալիս ինչը ընդհանուր և մասնաւոր օգուտները: 81. Երթալիս ինչը ընդհանուր և մասնաւոր օգուտները: 82. Երթալիս ինչը ընդհանուր և մասնաւոր օգուտները: 83. Երթալիս ինչը ընդհանուր և մասնաւոր օգուտները: 84. Երթալիս ինչը ընդհանուր և մասնաւոր օգուտները: 85. Երթալիս ինչը ընդհանուր և մասնաւոր օգուտները: 86. Երթալիս ինչը ընդհանուր և մասնաւոր օգուտները: 87. Երթալիս ինչը ընդհանուր և մասնաւոր օգուտները: 88. Երթալիս ինչը ընդհանուր և մասնաւոր օգուտները: 89. Երթալիս ինչը ընդհանուր և մասնաւոր օգուտները: 90. Երթալիս ինչը ընդհանուր և մասնաւոր օգուտները: 91. Երթալիս ինչը ընդհանուր և մասնաւոր օգուտները: 92. Երթալիս ինչը ընդհանուր և մասնաւոր օգուտները: 93. Երթալիս ինչը ընդհանուր և մասնաւոր օգուտները: 94. Երթալիս ինչը ընդհանուր և մասնաւոր օգուտները: 95. Երթալիս ինչը ընդհանուր և մասնաւոր օգուտները: 96. Երթալիս ինչը ընդհանուր և մասնաւոր օգուտները: 97. Երթալիս ինչը ընդհանուր և մասնաւոր օգուտները: 98. Երթալիս ինչը ընդհանուր և մասնաւոր օգուտները: 99. Երթալիս ինչը ընդհանուր և մասնաւոր օգուտները: 100. Երթալիս ինչը ընդհանուր և մասնաւոր օգուտները: 101. Երթալիս ինչը ընդհանուր և մասնաւոր օգուտները: 102. Երթալիս ինչը ընդհանուր և մասնաւոր օգուտները: 103. Երթալիս ինչը ընդհանուր և մասնաւոր օգուտները: 104. Երթալիս ինչը ընդհանուր և մասնաւոր օգուտները: 105. Երթալիս ինչը ընդհանուր և մասնաւոր օգուտները: 106. Երթալիս ինչը ընդհանուր և մասնաւոր օգուտները: 107. Երթալիս ինչը ընդհանուր և մասնաւոր օգուտները: 108. Երթալիս ինչը ընդհանուր և մասնաւոր օգուտները: 109. Երթալիս ինչը ընդհանուր և մասնաւոր օգուտները: 110. Երթալիս ինչը ընդհանուր և մասնաւոր օգուտները: 111. Երթալիս ինչը ընդհանուր և մասնաւոր օգուտները: 112. Երթալիս ինչը ընդհանուր և մասնաւոր օգուտները: 113. Երթալիս ինչը ընդհանուր և մասնաւոր օգուտները: 114. Երթալիս ինչը ընդհանուր և մասնաւոր օգուտները: 115. Երթալիս ինչը ընդհանուր և մասնաւոր օգուտները: 116. Երթալիս ինչը ընդհանուր և մասնաւոր օգուտները: 117. Երթալիս ինչը ընդհանուր և մասնաւոր օգուտները: 118. Երթալիս ինչը ընդհանուր և մասնաւոր օգուտները: 119. Երթալիս ինչը ընդհանուր և մասնաւոր օգուտները: 120. Երթալիս ինչը ընդհանուր և մասնաւոր օգուտները: 121. Երթալիս ինչը ընդհանուր և մասնաւոր օգուտները: 122. Երթալիս ինչը ընդհանուր և մասնաւոր օգուտները: 123. Երթալիս ինչը ընդհանուր և մասնաւոր օգուտները: 124. Երթալիս ինչը ընդհանուր և մասնաւոր օգուտները: 125. Երթալիս ինչը ընդհանուր և մասնաւոր օգուտները: 126. Երթալիս ինչը ընդհանուր և մասնաւոր օգուտները: 127. Երթալիս ինչը ընդհանուր և մասնաւոր օգուտները: 128. Երթալիս ինչը ընդհանուր և մասնաւոր օգուտները: 129. Երթալիս ինչը ընդհանուր և մասնաւոր օգուտները: 130. Երթալիս ինչը ընդհանուր և մասնաւոր օգուտները: 131. Երթալիս ինչը ընդհանուր և մասնաւոր օգուտները: 132. Երթալիս ինչը ընդհանուր և մասնաւոր օգուտները: 133. Երթալիս ինչը ընդհանուր և մասնաւոր օգուտները: 134. Երթալիս ինչը ընդհանուր և մասնաւոր օգուտները: 135. Երթալիս ինչը ընդհանուր և մասնաւոր օգուտները: 136. Երթալիս ինչը ընդհանուր և մասնաւոր օգուտները: 137. Երթալիս ինչը ընդհանուր և մասնաւոր օգուտները: 138. Երթալիս ինչը ընդհանուր և մասնաւոր օգուտները: 139. Երթալիս ինչը ընդհանուր և մասնաւոր օգուտները: 140. Երթալիս ինչը ընդհանուր և մասնաւոր օգուտները: 141. Երթալիս ինչը ընդհանուր և մասնաւոր օգուտները: 142. Երթալիս ինչը ընդհանուր և մասնաւոր օգուտները: 143. Երթալիս ինչը ընդհանուր և մասնաւոր օգուտները: 144. Երթալիս ինչը ընդհանուր և մասնաւոր օգուտները: 145. Երթալիս ինչը ընդհանուր և մասնաւոր օգուտները: 146. Երթալիս ինչը ընդհանուր և մասնաւոր օգուտները: 147. Երթալիս ինչը ընդհանուր և մասնաւոր օգուտները: 148. Երթալիս ինչը ընդհանուր և մասնաւոր օգուտները: 149. Երթա



ուրիշներէն կ'ազատի, ինչպէս որ կրնար պատահիլ, խարդախեալ դրամ առնելով կամ եւել պակաս համբերով, թէ որ առածն ու սուսածը սովորով կամ արծաթով ինք կատարեր իր ձեռքը:

Բ: Չի պարտաւորիր իր քով մեծ գումար դրամ պահելու իր պատահական պիտոյիցը համար, ու հետեւաբար գողերու և հրդեհի վտանգներէ ազատ կը մնայ: Գարծեալ սոսիկ ժողովելու, տարու և առնելու համար գործածուած պաշտօնեաներուն ծախքէն ալ ազատ կը մնայ:

Գ: Թէ որ իր պատուիրագրաց\* տետրակը այրի կամ գողցուի, բնաւ հոգը չըլլար, իսկոյն կրնայ սեղը գնել: Բայց թէ որ սեղանաւորին մուրհակները, ու կի կամ արծաթ այրելու ըլլայ, նոյն պէս չըլլար: Թէ որ այրածը սեղանաւորի մուրհակ ըլլան, սեղանաւորը աւանդ գումարին չափովը կը վաստկի: Թէ որ ոսկի կամ արծաթ այրելու ըլլայ, անոնց հաշիւէն մէկը չ'աւելուեալ, բայց ազգը ստոյգ վնաս մը կը կրէ այնքան իրական գրամագրուի իր մէջէն պակսելուն համար:

Դ: Սեղանաւոր գործածողը թէ որ մէկ քաղաքէն մէկտեղ գրամ խրկելու ըլլայ, մասնաւոր տանտէր ձեռք խրկելու վտանգներէն ու ծախքերէն աւելի կ'ըլլայ: Ըստ որում իր սեղանաւորը գրամը երթալիք քաղաքին մէջ մէկտեղ վրայ պատուիրագրի մը կուտայ որ գրամի տեղ կ'անցնի:

Ե: Սեղանաւոր ունենալը ինչպէս թեան ունակութիւն կուտայ երիտաւարք վաճառականին, որ հաւանական բար իր ձեռքը գտնուած մէկ քանի հարիւր զուգուշ ծախելու խիղճ չընէր ու ծախքին հաշիւն ալ չի բռնէր:

Զ: Թէ որ իր գրամը սեղանաւորին վրայ, պէտք եղածին համար աւելի վրայ պատուիրագրի խրկելէն աւելի կը մտնուի ու սեղանաւորին հաշիւը քննած ժամանակը՝ առածը միշտ չի բերի տուրին կը գտնէ:

Զ: Թէ որ սեղանաւոր ունեցողը վաճառական մէկն է, առնելիք տեղ իրեն տրուած փոխանակաբիւրները և մուրհակները իր գրամ իր սեղանաւորին կուտայ: ալ անկէ ետեւ բընաւ հոգ մը չի ունենար անոնց վրայ: Ինչու որ, գիտէ թէ անոնց վճարորդը եկած ժամանակը վճարուածին կը հապաղուի: Ըստ որում այս մասին թէ որ պակասութիւն մը ըլլայ, անկէ ետեւ անոնց երաշխաւորութիւնը սեղանաւորին վրայ կը մնայ: Բայց թէ որ սեղանաւոր չունենայ, այն փոխանակաբիւրները ու մուրհակները միշտ աչքէ անցունելու պարտաւորեալ է, որ մէկուն պայմանաւոր չանցնի: կամ նայելու է որ օրերը վրան նշանակած ժամանակը սխալմունք չընէ, ըստ որում անկէ մեծամեծ վնասներ ու դժուարութիւններ ծագած ունին, ու սեղանաւորը այս բանը յստակ իր գործը ըրած ըլլալուն, ուրիշ գործերու զբաղողներէն աւելի քիչ կը սխալի:

Է: Սեղանաւոր (և աւել շատ կուրծեալ քան) այն մարդը որ սեղանաւոր մը ունի, կրնայ միշտ անոր ձեռքը իրմէ հեռու գտնուած պարտականութիւնները վրայք պէտք եղած տեղեկութիւնները առնել, որն որ չէր կրնար շուտ ու ճիշդ կերպով առնել թէ որ ինք իրմէ փնտրելու ըլլար:

Ը: Որոշ այս օգուտները սեղանաւորութեան ծագելէ ետք իրենցը գտնուող վաճառականաց մեծ նպատակներ են յաջողելու և առանց ասոնց գրեթէ անհնար է առուուորի մէջ յաջողելը:

Ինչպէս որ իր օրը ալ մեր կողմերը այնպէս եղած է մինչեւ հիմայ:

7 — Սեղանաւորութեան առուուորը առանձին մարդոցմէ ալ կրնայ կատարուիլ ընկերութեան միջոցով ալ: Այս երկու եղանակն ալ իրենց մասնաւոր օգուտներն ու դէշ հետեւանքը ունին, ասոնց երկուքին ալ նպատակը մէկ է, բայց իրենց գործողութեանցը մէջ մեծամեծ տարբերութիւններ կրնայ ըլլալ:

Սաւանաւոր գրամատուցանելուն գրամագրուիլի քիչ և վարկերին սահմանաւոր ըլլալուն, ընդհանրապէս անոնց գործողութիւնները սահմանաւոր կերպով կը կատարուին: Անոնց ամեն մէկը իրեն ծանօթ եղած ծախք (մուշտեքի) կ'ընտրէ, ու անոնց հետ թէ իրենց և թէ այն ծուխերուն ունեցած վիճակին պարագայիցը համեմատ պայմաններով գործ կը տեսնայ:

Իսկ մեծ ընկերութիւնները ծախք մագրուիլով ու ընդարձակ վարկով մեծամեծ գործողութիւններու ձեռք կրնան դարձել: Այս կամ այն վաճառականին հետ գործ ընելու տեղերն են, բովանդակ հասարակութիւն մը հետ գործ կրնեն: մի և նոյն պայմանաւոր մէկ ձեռքէ աւանդ կ'առնեն, իրենց սեփական մուրհակները անցունել արժէք մը ընելով՝ վաճառատունից տեղը բռնել կուտան: Իրենց վարկը և գրամագրուիլը անխորտակ ամեն արժանաւորին փոխ կուտան:

Իսկ հարկաւ մասնաւոր գրամատուցանելուն և հոգ ընկերութեանց միջոցով կազմուածներուն մէջ տեղը մեծ տարբերութիւն մը կը մտնայ, ուստի մենք ալ գրամատուցանելուն ընդհանուր օգուտիցը վրայ խօսած ժամանակին կը պարտաւորինք՝ մեր ըսելը երկու կարգի բաժնելով:

Ա. Սաւանաւոր անձանց ձեռք հաստատուած գրամատուցանելուն օգուտները զատ, ու

Բ. Ինկերութեան միջոցով հաստատուած գրամատուցանելուն օգուտները զատ քննելու:

Սաւանաւոր, ընկերութեամբ եղած գրամատուցանելուն շատը՝ հաստատուած տեղերուն կառավարութիւններէն զանազան պայմաններով արտօնութիւններ առել, շատ տեղ իրենց բուն նպատակէն հեռացնել, կառավարութեանց ալ և ալ պիտոյքը հոգալու պարտաւորութեանց տակ մտեր ու երկրին առուուորին նպատակը հիմնարկութիւն մը ըլլալու տեղերին տեղութեանց ձեռքը փանձական գործիք մը եղած են:

Բայց ասոնց ամենուն վրայ մանրամասն քննութիւն մը ընելէն աւելի պէտք է որ գրամատուցանի առուուորին համաձայն պատմութիւնը ընեմ, ծագումէն սկսելով մինչեւ մեր օրը հասած: որն որ հետեւեալ հատուածովն պիտի սկսինք, առաւել նիւթին կանոնաւոր բաժանմանը նայելով քան թէ ժամանակագրութեան ճիշդ ընթացքին:

### ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ՄԱՆՐԱՎԷԳԸ

Յօհաննէս Ֆրէտէրիկոս Մարտինիայի կայսրնտիքը՝ կարողութիւն հինգերորդէն բռնուելով, գլուխը կրուելու դատաւարութեանց և իրենց այս վիճակը իրեն իմացուցին, առանց ամենին խռովելու, ըսաւ Պրիւսսիայի գլուխին, որուն հետ սատարինք կը խաղար: Ինչպէս խաղինք:

— Սիականի սպանիայի մը գնտախաղի մը հանգիստեան եղած ժամանակը, դիտուածով գնտիկ մը եկաւ իր ողջ աչքին և անախտաւարեցաւ: Ինչպէս խռովելու գլխարկը հանց և հոն գտնուողներուն գիշեր քաղքէն ըսելով եկաւ:

Գնաց: — Իսկոյն մէկը ճամբան կրծնաւորի մը հանգիստեալով, « շատոնցմէ ի վեր կը փախաբիւրք քահանայ մը մեռցնելու » կ'ըսէ, և սուրը քաշելով կատաղութեամբ վրան կը վազէ: Կրծնաւորը աւանդ չի թողնել կ'ըսէ անոր: « սուրդ տեղը դիր, ես դեռ սարկաւազ եմ, փախաբիւրք չես կրնար հասնիլ: »

— Պ. Պատն անուն մէկը օր մը Սթրիք նաւագետին հարցուց թէ « քանի տարու ես: »

— Այնպիսի, պարոն, պատասխանեց նաւագետը, ճշգիւ չեմ գիտեր քանի տարու ըլլայ, բայց կը կարծեմ, որ 38 — 48 տարեկան եմ:

— Ի՞նչպէս կ'ըլլայ, որ տարիք չես գիտեր:

— Ինչո՞ր զարմանալ: պէտք չէ, պարոն. եկամուտներս, կենդանիներս և ստակ միշտ կը համբեմ, բայց տարիքս բնաւ չեմ համբեր, որովհետեւ աղէկ գիտեմ, որ ոչ կը կորսուին և ոչ մէկը կրնայ գողնալ:

## ԻՐԱԳԻՐ ՏՂԱՅՈՑ

### ՀԱՏՈՒԱԾ ԼԵ

Իմ արտաւանդ կ'ըսէ ինքնիրեն « ես ուրիշներէն եւել կարծեմ, ուրիշներն իս չեն արժեր: »

Ինչո՞րովն ինքզինքով լցուած է. իր անձին վրայ վերջին աստիճանի յարգ ունի. ուրիշները ցած, շատ ցած և իր մէն վրայ կը համարի, որպէս թէ ինքը իւր գլխին բարձրութեամբ անոնցմէ մեծ է:

Բայց, գիտէք թէ իր օրը ամբարտաւան ի՞նչ է:

Հովով լեցուած օդապարիկ մըն է, որ կուռնայ ու վեր կ'ելլէ, բայց մէջը բան մը չի կայ:

Չայն ու շառաչիւն է, արտաքին փայլուն մը և երեւոյթ մըն է, բայց տակը դատարկ:

Ինչ հակառակն, որչափ կը սիրեմ համեստ ու խնարհ մարդը, որ ուրիշներուն համար կը խօսի ու իրեն համար չի խօսի. ինքզինքը ցուցնելու կը վախնայ ու ետ կը փախչի, և իւր խօսքը, ինչպէս որ բարի մարդու մը կը վայլէ, հաստատ և հանգարտ է, առանց ձայնի և ճողովութեան:

Տես, ահա ամբարտաւանը, որ գլուխը վեր բռնած կուգայ և հազիւ թէ երեսը կը նայի, ել տեղէն, վասն զի բաւական տեղ չի կայ անոր համար, այսու ամենայնիւ անմոռութեան ու անպիտաութեան զատ բան չունի:

Բայց տես խոնարհ մարդու գայլ. չուզեր ամենեւին ինքզինքը ցուցնել և ոչ իր սովին գլուխը ծռել տալ. ալ կամաւ ամենէն յետին տեղը կ'երթայ կը նստի, և թէ որ չէրթայ ու առաջին տեղը նստելու չի ստիպու, ինքը հոն նստելիք չունի:

Բայց գիտնաք, որ խոնարհ մարդը ամբարտաւանին երեւակայած արժաւանութիւնը իր օրը ունի:

Երկուքին մէջ այս տարբերութիւնը կայ: Իմ արտաւանը միտակ իր կարծեօքը խելացի ու մեծ է. իսկ խոնարհ մարդը ուրիշներուն կարծիքին մէջ մեծ և խելացի է:

### ՀԱՏՈՒԱԾ ԼԵ

Սարգսի գնալուն վիճակը: Լիւստրի մէջ գնալու փնտրանքներ կան. մէկը հոս է, միւսը հոն. մէկը բարձր է, միւսը ցած. ասիկա հասարակաց օրէնք է: Ոմանք գործաւոր են, որ իրենց ձեռքովը կաշխատին:

ոմանք դարբին (տէմիւրճի) են, որ երկաթ կը գործեն: ոմանք փայտահար են, որ ծառ կը կտրեն. ոմանք հանքահան (մատենճի) են, որ երկրին տակէն կը խանեն: ոմանք ոստայնանկ (չուլճա) են, որ կտաւ կը գործեն:

Շողագործներ կան, որ երկիրը կը մշակեն, կը պարարտացնեն և ամենուն հարկաւոր եղած անունդը՝ առաւուրութեամբ կը պատրաստեն:

Վաճառականներ կան, որ զանազան բեքերը կը գնեն ու կը վաճառեն և զանոնք քաղաքէ քաղաք ու գեղէ գեղ կը փոխադրեն:

Օրինուորներ կան, որ երկիրը կը պահպանեն, հայրենեաց դաւինքը, որ անոր վրայ կը հսկեն և պաշտպանելու համար արիւնքին կը թափեն:

Իշխաններ կան, որ երկիրը կը խնամեն և դաւառները կը կառավարեն:

Վատաւորներ կան, որ իրաւունք կը տեսնեն, ամենուն հաւասար կշիռ մը բռնելով, չարագործները կը պատժեն և ամենուն իրեն եղածը իրեն կը դարձնեն:

Երբ պէտք է որ այս ամեն պաշտօնները կատարուին և ամեն մարդ այս կեանքին մէջ իրեն յատուկ պաշտօն մը ունենայ:

Վասն զի թէ որ ամեն մարդ երկիր հերկելու զբաղէր, արօրին (սափան) խոփը (սափան տէմիւրի) չընելու համար դարբին չէր գտնուեր: Եւ թէ որ ամեն մարդ դարբին կամ հիւսն (տիւլիք) ըլլալ ուզէր, երկրագործ չէր գտնուեր որ դարբիններուն և հիւսններուն հաց պատրաստէր:

Թէ որ ոստայնանկներ ու մանողներ չըլլային, երկրագործներն ու դարբինները հագնելիք չէին ունենար:

Եւ թէ որ դատաւորներ չըլլային իրաւունք ընելու, և զինուորներ չըլլային երկիրը պաշտպանելու համար, ամեն տեղ խռովութիւն, թշուառութիւն, յափշտակութիւն, անիրաւութիւն և բռնութիւն կը տեսնուէր:

Ուրեմն չի գնալու արտաքին հիւսն մէջ ամեն բան ինչպէս որ պէտք է նէ անանկ են, ուրիշ կերպ չէին կրնար ըլլալ:

Որ մարդն որ կ'աշխատի, իր նմաններուն օգուտար է և Վատաւոր իր վրայ դրած պարտքը կը կատարէ:

Սոյն դատարկասէրներն ու ծայրերը անօգուտ են ինքզինքնուն ալ ուրիշներուն ալ:

### ԾԱՆՈՒՑՄՈՒՆԲ

Պարոն լեւոյն յամալի իղմը 2874 խնդան գետին վրայ շինուած 500 խնդան քաղաքաւիտէն քաղաք մը ծախու է: Ունի վերի քաղաքին (գաւ) մէջ 3 սենեակ և սրահ մը, վերի քաղաքին մէջ ալ երկու սենեակ, սրահ մը, խոհարան (մուխապ) մը, հոր մը և ընդ չէղը (սառնիճ) մը:

Իսրայէլ լուսաւոր զիւր յամալի իղմը Հանրմ Սուլթան Սէրայի արասար աւան 3320 խնդան գետին մը ծախու է: Սէրայի լուսաւոր քաղաքն ու գետինը ծախու անկէ յետոյ: Օպարայի լուսաւոր լեւոյն յամալի իղմը Սալիմ աղային հետ լուսաւոր քաղաք մը:

— Սուլթան (Թաւաղայի) քաղաքը համար նոր քաղաք (Եր) մը հետադարձապէս քաղաք, և զանազան քաղաքով ալ օգտաւորութիւնը հասարակութեան:

Այս քաղաք լուսաւոր մը մէջ քաղաք և վան գաղութներն Պ. Ս. քաղաքով ինչ մը լուսաւոր է:

Յիշեալ քաղաքի մէջ լուսաւոր 40 քաղաք է, և ինչ ծախու քաղաք Վաղարշապէտի մէջ Յիշեալ Պ. Ս. քաղաքին խառնուել, և Սահմանաւոր քաղաք Ռիւսթի խառնուել Քիւրդ (Թահաթի Պ. Ս. քաղաքին խառնուել: Այս երկու խառնուելէն քաղաք քաղաք քաղաք քաղաք քաղաք (գաւ) է:

ԽՄԲԱԳԻՐ=ՏՆՕՐԻՆ  
Կ. Ս. ԻՍԹԱԲՈՒԼԱՆԻ

Կ. ՊՈԼԻՍ Ի ՏՊԱՐԱՆԻ Ե. ՄԻԿԷԼԻՍԻՍԵԱՆԵ

\* Այս պատուիրագրիցը մասնաւոր տպեալութեամբ վրայ կ'ըլլան, որ ամեն սեղանաւոր յատուկ ձեռք մը չընէ կուտայ ու սովորաբար հարկաւորան թուղթով կապուած տնտեսական մէջ իրենց ծուխերուն կուտան: որուն լեւոյնքէն լեւոյնքէն քաղաքի կ'ընեն: